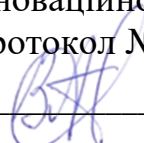

ХЕРСОНСЬКА ДЕРЖАВНА МОРСЬКА АКАДЕМІЯ
ФАКУЛЬТЕТ СУДНОВОДІННЯ
КАФЕДРА СОЦІАЛЬНО-ГУМАНІТАРНОЇ ПІДГОТОВКИ

ЗАТВЕРДЖЕНО

На засіданні кафедри
соціально-гуманітарних дисциплін та
інноваційної педагогіки
Протокол № 1 від «26» серпня 2025р.

 Вікторія ДОБРОВОЛЬСЬКА

СИЛАБУС З ОСВІТНЬОГО КОМПОНЕНТА

НАУКОВИЙ СТИЛЬ УКРАЇНСЬКОЇ МОВИ

Ступінь вищої освіти	Доктор філософії
Галузь знань	G «Інженерія, виробництво та будівництво»
Спеціальність	G8 «Матеріалознавство»
Освітньо-наукова програма	«Матеріалознавство»
Семестр та курс навчання	I семестр, I курс
Статус освітнього компонента	обов'язковий
Форма навчання	заочна

Силабус з освітнього компонента (ОК) «Науковий стиль української мови» розробила д.пед.н., професор, професор кафедри соціально-гуманітарної підготовки Антоніна ЛЯШКЕВИЧ.

ПОГОДЖЕНО

Гарант освітньо-наукової програми

Олександр САПРОНОВ

Завідувач відділу аспірантури та докторантури

Едуард АППАЗОВ

Наукове товариство студентів (слухачів), аспірантів, докторантів, молодих вчених

Протокол № 1 від «8» вересня 2025 р.

1. Загальна інформація	
Назва ОК	Науковий стиль української мови
Викладач	д.пед.н., професор Ляшкевич А.І.
Контактний номер викладача	+38(066)2143743
Е-mail викладача	antonina26.72@gmail.com
Код ОК з освітньої програми	ОК 6
Обсяг ОК	3 кредити / 90 годин (12 години аудиторних занять, з них 6 годин лекцій, 6 годин практичних занять, 78 годин самостійної роботи)
Посилання на сайт дистанційного навчання	https://mdl.ksma.ks.ua/course/view.php?id=3304
Час проведення занять, консультацій	I семестр
Передреквізити і постреквізити ОК	ОК «Науковий стиль української мови» за навчальним планом та освітньо-науковою програмою входить до циклу загальної підготовки, є основою для оволодіння навичками нормативного мовлення, а також викладення думок із використанням мовних засобів у науковій сфері, що є інструментом комунікації з усіх ОК навчального плану.
2. Анотація до ОК	
Набуті знання, уміння й навички з ОК «Науковий стиль української мови» є необхідною умовою успішної наукової та професійної діяльності майбутніх докторів філософії з технічних спеціальностей.	
3. Мета та завдання ОК	
<p>Мета вивчення ОК – сформувати в здобувачів знання, уміння й навички основних науково-теоретичних і мовно-прагматичних засад оформлення наукових текстів різних жанрів, забезпечивши в такий спосіб належний рівень підготовки й захисту дисертації на здобуття ступеня доктора філософії.</p> <p>Завданням ОК «Науковий стиль української мови» є опанування і систематизація основної загальнонаукової та спеціальної термінології, а також засвоєння особливостей усного і писемного наукового мовлення.</p>	
4. Результати навчання, компетентності та методи їх вимірювання	
<p>Згідно з вимогами освітньо-наукової програми здобувачі освіти повинні набути таких <i>загальних компетентностей</i>:</p> <p>ЗК1. Здатність планувати та управляти часом. ЗК2. Здатність до пошуку, оброблення та аналізу інформації з різних джерел. ЗК3. Здатність генерувати нові ідеї (креативність). ЗК4. Здатність працювати в команді. ЗК5. Оцінювання і прогнозування політичних, економічних, соціальних подій та явищ. ЗК6. Володіння державною та, як найменш, однією з іноземних мов на рівні професійного і побутового спілкування. ЗК7. Уміння працювати в межах правового поля. ЗК8. Здатність працювати в міжнародному контексті. ЗК9. Здатність працювати автономно. ПК 6. Здатність застосовувати навички збору даних, вивчення, аналізу та узагальнення науково-технічної інформації за тематикою дослідження, розробки і використання технічної документації, основних нормативних документів з питань інтелектуальної власності, підготовки документів до патентування, оформлення ноу-хау. ПК 7. Здатність здійснювати науково-педагогічну діяльність у вищій освіті.</p> <p><i>Результатами навчання за освітньо-науковою програмою є:</i></p> <p>ПРН 01. Підготувати календарний план здійснення наукових досліджень за етапами ПРН 02. Розробити план розподілу трудових ресурсів за окремими роботами ПРН 03. Узагальнити плани управління матеріальними ресурсами для забезпечення наукових досліджень ПРН 04. Розробити стратегічні плани щодо сфер застосування науково-</p>	

дослідних розробок ПРН 05. Скласти плани оперативного та тактичного управління дослідницькою діяльністю ПРН 06. Вибрати технологію пошуку інформації ПРН 07. Співвіднести інформацію для вирішення конкретних дослідницьких задач ПРН 08. Побудувати інформаційні бази ПРН 09. Аналізувати інформаційні бази ПРН 10. Модифікувати набуті знання та навички ПРН 11. Аргументувати нестандартні рішення в критичних ситуаціях ПРН 12. Передбачати можливості для успішної реалізації інноваційних ідей ПРН 13. Відходити від стереотипів, адаптуватися та діяти в новій ситуації ПРН 14. Ідентифікувати, імітувати та копіювати навички виконання певних дій ПРН 15. Поважати думку колег, в тому числі, якщо має іншу точку зору ПРН 17. Дослідити фактори зовнішнього середовища, що впливають на ефективність роботи дослідника ПРН 19. Рекомендувати методики прогнозування результатів наукової діяльності за умов впливу на підприємство політичних, економічних і соціальних факторів ПРН 20. Спілкуватися та представляти ефективно дослідницькі ідеї в усній та письмових формах перед фаховою і нефаховою аудиторією ПРН 21. Впорядковувати думки та ідеї в усній і письмовій формі державною мовою ПРН 22. Відтворювати іншомовні професійні тексти ПРН 23. Представляти думки та ідеї в письмовій формі іноземною мовою ПРН 24. Дискутувати з іноземцями їх рідною мовою на побутовому рівні ПРН 25. Визначити та реалізувати дослідницькі та проєктні цілі в межах правового поля ПРН 26. Співвідносити інструменти реалізації дослідницьких задач з нормативноправовими актами ПРН 27. Організувати зовнішньоекономічну діяльність з урахуванням міжнародних нормативно-правових актів ПРН 28. Показати знання особливостей етикету при проведенні ділових зустрічей з іноземцями ПРН 29. Продемонструвати стиль ділового спілкування при оформленні документів та ділової переписки з іноземними партнерами ПРН 30. Встановити самостійно дослідницькі цілі ПРН 31. Рекомендувати необхідні інструменти для реалізації дослідницьких та проєктних функцій ПРН 33. Трансформувати теоретичні знання у практичну площину ПРН 36. Застосувати принцип системності при встановленні цілей функціонування організаційнотехнічних систем ПРН 41. Визначити критерії оцінювання складових ефективності функціонування організаційнотехнічних систем ПРН 42. Спроектувати управлінські заходи щодо підвищення ефективності процесів керування організаційно-технічними системами ПРН 43. Застосувати державні стандарти якості процесів, продукції на підприємстві ПРН 44. Продемонструвати знання міжнародних стандартів якості (ISO) ПРН 45. Підготувати проєктну інформацію у відповідності до встановлених законодавством правил і норм ПРН 48. Застосувати знання й практичні навички щодо технікоекономічного обґрунтування вибору сировини, устаткування технологічних об'єктів та оптимізації параметрів їх функціонування ПРН 49. Визначити оптимальні закони керування для багатовимірних систем та систем зі зосередженими або розподіленими параметрами

У результаті вивчення ОК «Науковий стиль української мови» здобувач повинен **знати:**

- поняттєво-категоріальний апарат ОК;
- значення, мету, функції та структуру мовознавчої науки;
- характеристики та особливості методів дослідження наукового тексту;
- поняття про науковий стиль, його ознаки, функції, мету, завдання;
- головні віхи розвитку наукового стилю української мови;
- поняття про науковий текст, його види, форми;
- сутність та комплекс вимог до текстів наукового стилю;
- поняття наукової творчості, її ознаки, умови ефективності творчої діяльності;
- характерні особливості форм наукових текстів, логічні засоби зв'язку, техніко-орфографічні правила оформлення та уніфікації елементів;
- характерні особливості наукової мови та жанрів наукового стилю;

уміти:

- здійснювати аналіз текстів наукового стилю;

- формулювати висновки та пропозиції;
- організовувати власну розумову діяльність;
- застосовувати сучасні ефективні засоби роботи з науковою та навчально-методичною літературою;
- методично грамотно працювати з текстами наукових джерел;
- складати модель творчої роботи, програму і план власного наукового висловлювання;
- доцільно використовувати категоріально-поняттєвий апарат;
- володіти прийомами роботи над науковим текстом (есе, тези, стаття, дослідження);
- раціонально використовувати наукові методи пізнання;
- обґрунтовувати практичну значущість результатів дослідження;
- оформляти текст наукового дослідження відповідно до українського правопису;
- готувати і виголошувати своє наукове дослідження у встановленій формі відповідно до вимог наукового стилю.

Методи вимірювання результатів навчання та компетентностей:

В умовах освітнього процесу з використанням різних форм групової та індивідуальної роботи (індивідуально-творче завдання, аналіз наукових текстів, виступ із доповіддю, науково-дослідна робота, педагогічне тестування, студіювання джерельної бази тощо) здійснюється перевірка систематизованих комунікативних вмінь та навичок, застосування отриманих знань для вирішення певного кола питань у науковій або професійній сферах, використовуючи мовний матеріал адекватно до ситуації.

5. План вивчення ОК

№ з/п	Назва теми	Форма організації навчання та кількість годин			Самостійна робота, кількість годин
		Лекційне заняття	Лабораторне заняття	Практичне / семінарське заняття	
1.	Науковий стиль. Мовні і жанрові особливості наукового стилю. Найважливіші риси тексту наукового стилю. Жанри наукового стилю та їх особливості.	2	-		10
3.	Терміни в науковому мовленні. Особливості використання термінів. Термінологічні словники. Стилїстика наукових текстів. Лінгвістичний аналіз писемних наукових текстів.	2	-		10
4.	Усна наукова доповідь (стаття). Мовна особистість доповідача.		-	2	20

5.	Поняття про публічне монологічне мовлення. Диференціація фахового монологічного висловлювання		-	2	10
6.	Наукова документація			2	10
7.	Сутність і специфіка фахового діалогічного мовлення.				8
8.	Усне мовлення в науковій сфері	2			10
Разом годин		6	-	6	78

6. Графік самостійної роботи

№ з/п	Вид самостійної роботи	Години	Термін виконання	Форма та метод контролю
1.	Підготовка до практичних занять	10	Згідно з розкладом	Усне та письмове опитування
2.	Підготовка теоретичних питань (у тому числі питань, відведених на самостійне опрацювання)	10	Згідно з розкладом	Захист завдань під час практичних та індивідуальних занять
3.	Написання реферату	12	І раз у семестр	Усний захист
4.	Підготовка презентації	12		Виступ та обговорення на практичних заняттях
5.	Доповнення основного лекційного матеріалу стислим конспектом з використанням рекомендованої літератури	12	Згідно з розкладом	Стислий конспект та його представлення
6.	Виконання завдань на платформі LMS Moodle	12	Відповідно до тематичного плану	Завдання теоретико-практичного характеру
7.	Підготовка до заліку	10	Протягом семестру	Тестові та практичні завдання
Разом		78	-	-

7. Рекомендована література

Основна:

1. Загнітко А. П. Українське ділове мовлення: професійне і непрофесійне спілкування / А. П. Загнітко, І. Г. Данилюк. Донецьк, 2004.
2. Кравець Л. І. Культура української фахової мови : Навч. посіб. / Л. І. Мацько, Л. В. Кравець. К.: ВЦ «Академія», 2007. 360 с.
3. Семеног О. М. Культура наукової української мови : Навч. посіб. / О. М. Семеног. К.: ВЦ «Академія», 2010. 216 с.

4. Семеног О. Українська культуромовна особистість учителя (шляхи її формування в системі професійної підготовки): Монографія / За ред. Л. І. Мацько. К.: Педагогічна думка, 2007. 278 с.
5. Ярема С. На теми української наукової мови / С. Ярема. Львів: НТШ, 2002. 44 с.

Додаткова:

1. Антоненко-Давидович Б. Д. Як ми говоримо / Б. Д. Антоненко-Давидович. К.: Радянський письменник, 1970. 254 с.
2. Коваль А. П. Науковий стиль сучасної української літературної мови. Структура наукового тексту. К., 1970. 306 с.
3. Ляшкевич А. Вплив термінів і професіоналізмів на підготовку фахівців морської галузі. Перспективи розвитку сучасної філології та лінгвометодики у дослідженнях молодих науковців, 22 січня 2024 р. Збірник матеріалів Міжрегіонального науково-практичного online-семінару викладачів та здобувачів вищої освіти / За заг. ред. К. Я. Климової. Житомир : Поліський національний університет, 2024. 132 с. С.30-33 <http://ir.polissiauniver.edu.ua/handle/123456789/15203>
4. Ляшкевич А. Підвищення рівня ефективності спілкування в умовах війни шляхом застосування спеціальних методик. Освітній процес в умовах війни та у повоєнний період: виклики, правила, перспективи : матеріали всеукраїнського науково-педагогічного підвищення кваліфікації, 4 березня – 14 квітня 2024 року. Львів – Торунь : Liha-Pres, 2024. – 368 с. С. 191-194. https://cuesc.org.ua/images/informlist/%D0%9C%D0%B0%D0%BA%D0%B5%D1%82%20advanced_training_UDU.pdf
5. Ляшкевич А. Стратегії впровадження штучного інтелекту в соціально-гуманітарних науках: перспективи та виклики для учасників освітнього процесу. Актуальні проблеми викладання освітніх компонент соціально-гуманітарного спрямування у вищій школі [Збірник матеріалів II Міжнародної науково-практичної конференції 05 червня 2024 р., м. Херсон]. Херсон: Херсонська державна морська академія, 2024. 193 с. С. 86-89. https://drive.google.com/drive/folders/1dojxnq6v-pQgD51JeyH3M9-ahVRcv9Jv?usp=drive_link
6. Ляшкевич А. Інтеграція мовної грамотності в управлінську, методичну і навчальну діяльність закладів вищої освіти: шляхи системної трансформації. Актуальні проблеми викладання освітніх компонентів соціально-гуманітарного спрямування у вищій школі [Збірник матеріалів III Міжнародної науково-практичної конференції 05 червня 2025 р., м. Херсон]. Херсон: Херсонська державна морська академія, 2025. 172 с. С. 53-55. https://drive.google.com/file/d/1rWlefQXYLNkhia8bWN0L_bOJhFJP2mDg/view?usp=sharing
7. Основи наукового мовлення: Навчально-методичний посібник/ Уклад. Т. В. Симоненко. Черкаси: ЧНУ ім. Б. Хмельницького. 2005. 80 с.
8. Сурмін Ю. Науковий текст: специфіка, підготовка та презентація: Навч.-метод. посіб. К.: НАДУ, 2008. 184 с.
9. Бурячок А. А. Словник синонімів української мови: У 2-х т. / НАН України; Інститут мовознавства ім. О.О. Потебні. К.: Наукова думка, 1999.
Великий зведений орфографічний словник сучасної української лексики: 253 000 слів / В. І Бусел (авт., кер. проекту та гол. ред.). К. Ірпінь: Перун, 2004. 887 с

Інформаційні ресурси

1. Наукова періодика України: <http://www.nbuv.gov.ua>
2. Сайт Українського мовно-інформаційного фонду: <http://www.ulif.org.ua>
3. Донецький лінгвістичний портал: <http://www.mova.dn.ua/>
4. Українська мова в інтернеті: <http://www.nowamowa.com.ua>
5. Культура мови: <http://www.kultura-mowy.wikidot.com>

8. Контроль і оцінка результатів навчання

Контроль знань у рамках ОК здійснюються з урахуванням європейської кредитно-трансферної системи. Видами контролю знань є поточний контроль та семестрова атестація. Поточний контроль здійснюється під час проведення лекційних, практичних занять і має на меті перевірку рівня підготовленості здобувача вищої освіти доктора філософії.

Семестрова атестація проводиться у формі заліку. Слід зазначити, що виконання всіх складових навчального плану є обов'язковою умовою вивчення ОК. Роз'яснення складних тем або поглиблене вивчення додаткової інформації може відбуватися у години консультацій, згідно з графіком.

Елементи навчальної діяльності	Кількість занять	Максимальний бал за вид роботи	Всього за семестр, бали
Опрацювання контрольних питань тем лекцій	3	10	30
Виконання практичних робіт	3	10	30
Виконання індивідуального завдання (реферат, презентація) на платформі LMS Moodle		20	20
Підготовка і виконання залікової роботи на платформі LMS Moodle		20	20
Всього максимум за семестр			100

9. Політика ОК

Пропущені заняття (лікарняні, мобільність тощо). Пропущені заняття необхідно відпрацювати. Для цього здобувач освіти має виконати індивідуальні завдання за пропущеними темами (завдання видає викладач).

Поведінка в аудиторії. Усі учасники освітнього процесу мають дотримуватися етичних норм. Здобувач вищої освіти зобов'язаний старанно та сумлінно навчатися протягом усього періоду отримання освіти. Водночас він повинен підтримувати інших у прагненні поглиблювати знання та виконувати свої обов'язки. Від викладача вимагається доброзичливе, серйозне і тактовне ставлення до здобувачів вищої освіти.

Політика щодо академічної доброчесності: Письмові роботи підлягають перевірці на наявність плагіату та допускаються до захисту з коректними текстовими запозиченнями. Використання друкованих і електронних джерел інформації під час контрольних робіт та екзаменів заборонено. У процесі тестування дозволено використовувати лише нормативні документи.